

gatatlan!) homokból 1 db pelyvás anyagú, körömcspé-
ses újkőkori cserepet sikerült kiszedni.

A cserép a gödöllői 10/42. sz. lelőhelyet (MRT XIII/
3. k.) jelzi.

KÓVÁRI KLÁRA

140. Gyál, 7000 hrsz. terület

(Pest megye) B, Sza, Ú

A fent nevezett ingatlanon, az M5 autópályától nyugat-
ra, a Soroksári határdűlő, az autópálya, valamint az au-
tópálya gyáli lehajtó sávja és egy keskeny akácerdő által
határolt részen az Imperial Hungaria Befektetési Kft.
kereskedelmi centrumot kíván létesíteni. Korábban ezen
a helyen, pontosabban a beruházási terület közepén hú-
zódnó enyhe kiemelkedésen kb. 120×150 méteres, ovális
foltban bronzkori (vatyai kultúra) és római kori szar-
mata edénytöredékek alapján, a homokos-poros felszín
miatt nem lehatárolható régészeti lelőhelyet (Gyál 5.
sz. lelőhely) lokalizáltunk.

A beruházó a kivitelezési munkálatokat előzetes
egyeztetés nélkül egy, a területet középen átszelő kb. 8
m széles sáv humuszosásával kezdte, amely az autópá-
lya melletti vízcsőáteresz építési munkahelyszínének
jobb megközelítési lehetőségeit szolgálta. Az alkalmi
földút mellett kiásott árok metszetében földszínező-
dések mutatkoztak. A beruházóval való kapcsolat fel-
vételét követően megállapodást kötött egymással az
Imperial Hungaria Befektetési Kft. és a Pest Megyei Mú-
zeumok Igazgatósága, amelynek értelmében 2000. má-
jus 12. és július 5. között a beruházó finanszírozásában
ellenőrizték a szervizutak építésének humuszoslási mun-
káit, valamint elvégezték az I. építési szakasz terü-
letének régészeti szondázását. A régészeti munkálatok
(beleértve a restaurálást, nyilvántartást és leletelhelye-
zést is) összköltsége 12 millió Ft.

A 80 309 m² nagyságú területen gépekkel egymástól
10 m távolságra 35 db 2 méter széles szondázó árkot nyi-
tottunk, nagyjából az M5 autópályával párhuzamosan,
teljesen lefedve a későbbi építési szakaszt. A humuszt és
az alatta található, nyeséssel kitermelt földet egymástól
különválasztva, a szondázó árkok közötti részen depo-
náltuk. A feltárandó objektumok nyesési szintje 60–120
cm. A dokumentált 132 objektum (árkok, termény- és
hulladéktároló gödrök, kút, egy részük egymással össze-
függő árokrendszer külön-külön előkerült eleme) feltá-
rása bronzkori (Vatya kultúra) és római kori szarmata ke-
rámia, továbbá néhány vaseszköz és állatcsont előkerü-
lését eredményezte. Megállapítható, hogy e két korszak
településeinek objektumai a szondázó árkok közötti fel-
táratlan területen is folytatódnak. Harminc, mellékletet
nem tartalmazó objektum újkori gödör lehetett.

A szondázással körülhatárolható, teljes feltárára vá-
ró terület nagysága kb. 36 000 m².

A régészeti szondázás befejezése után a feltárt ob-
jektumok és szondázó árkok (közöttük a felhalmozott
humusz és altalaj) betakaratlanul maradtak. Szerződéses

kötelezettségünknek megfelelően tájékoztattuk a beru-
házót a munkálatok eredményeiről, jelezve azt is, hogy
ugyancsak a szerződés értelmében a pozitív ered-
ménnyel zárult kutatások miatt szükséges a régészeti-
leg érintett terület rész teljes feltárása.

A szondázó ásatás dokumentációja és a régészeti
leletanyag a nagykőrösi Arany János Múzeumba került,
ahol a dokumentációt a 1440–2000 adattári számon
őrizzük. A régészeti leletek restaurálását megkezdtük.

Munkatárs: Dinnyés István, Hegedűs Attila.

SIMON LÁSZLÓ

141. Gyirmót, Borsó-dűlő, homokbánya

(Győr-Moson-Sopron megye) U, B, LT, Ró

A Borsó-dűlőben 1997-ben nyitottak homokbányát, ek-
kor rövid leletmentés során őskori (neolit és kora bronz-
kor), kelta, római és középkori lelőhelyként vált ismert-
té. Akkor a területből kb. 1 ha került elhordásra, ennek
mintegy 1/3-át sikerült megkutatni.

2000 szeptemberében újabb 1 ha területet jelöltek
ki homokkitermelésre, így újabb ásatás vált szükségessé,
melynek költségeit a tulajdonos fedezte. 2000. október 6.
és december 15. között megkutatott felületen összesen
301 objektumot dokumentáltunk, ebből 73 volt építmény
gödre, közülük 56 került ebben a szezonban feltárára.

A feltárás során a Dunántúli Vonaldíszes Kultúra
gödreit bontottuk ki, melyek nagy részét a későbbi ko-
rok nagyon sűrű beásásai bolygattak.

A kelta időszakból LT C végére tehető tíz, téglalap
alakú, földbe ásott gödörházépítmény és néhány tároló-
gödör, ezek mindegyike nagy mennyiségben tartalma-
zott elsősorban kerámiatöredékekből álló leletanyagot.

A római korban a 2–4. század között folyamatosan
lakott területen eddig 46 téglalap alakú, 2–3 cölöpös tar-
tószerkezetű, földbe ásott házépítményt bontottunk ki.
A betöltődések és a szuperpozíciós beásások, valamint
a leletek alapján legalább két korszakot sikerült elkülö-
níteniünk. Megállapítható volt, hogy a 3. században na-
gyobb tűzvész pusztíthatott, a házak egy része ekkor
semmisült meg. A leletanyag főként kerámiatöredékek-
ből áll, de jelentős számban kerültek elő viseleti tárgyak
és mezőgazdasági szerszámok is.

A feltáráson és a környező területen 4 ha területről
gyűjtöttünk terepbejárás során római kori leleteket, ke-
rámia- és fémtárgyakat, helyenként téglalapépítés nyo-
mait találtuk és a vetésben kirajzolódó foltokból továb-
bi házak helyét és széles árkokat is megfigyeltünk. A
bánya ÉK-i részén bronzkori kerámiatöredékeket is
gyűjtöttünk.

EGRY ILDIKÓ

142. Győrő, Koplaló

(Győr-Moson-Sopron megye) Kk

2000. január 7-én a Kapuvár és Répcelak közötti gázve-
zeték nyomvonalában, Győrő „Koplaló” határrészén

helyszíni szemlét végeztünk, melynek során a kis területen beszántott földben cserepeket gyűjtöttünk. A töredékek a késő középkorba (15–16. sz.) tartozhatnak.

EGRY ILDIKÓ

143. Győr, Apáca utca 9.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Kk, Ú

2000. április 17. és május 17. között került sor a telken álló műemlékház hátsó udvarának feltárására, amelyet a ház felújítása és irodaházzá való építése indokolt. E munkálatok során az eddig beépítetlen hátsó udvaron 4 méter mélységig szintsüllyesztést terveztek egy lépcsőház kialakításához. Az udvar É-i végétől egy kb. 120–150 cm-es szakaszt statikai szempontok miatt érintetlenül hagytunk – ennek megbolygatására az építési terv szerint sem kerül sor.

A feltárás során a ház egy korábbi építési fázisában használt, később használaton kívül helyezett és elfalazott pincerészletet sikerült kibontatunk a hátsó udvaron. A pinceszakasz korábbi épületfázishoz való tartozására utal az a tény, hogy annak falai nem illeszkednek a ház alatt elterülő, ma is használatos újkori pince és ház falaihoz, ellenben párhuzamosan futnak, illeszkednek azokkal a feltárás során előkerült, s az udvarba szinte „belógó” alapfalakkal, amelyekre a ma is álló, szomszédos házhoz tartozó, az udvart Ny-ról határoló falat és az Apáca utcai ház udvarra nyíló ajtaját hordozó falat emelték. A ház többszöri átépítése nyomon követhető volt egyébként a felmenő falak, a belső válaszfalak és a ház alatt húzódó, ma is használt pince falainak megfigyeléskor is.

Megfigyelhettük, hogy az udvar területét a ház többszöri átépítése során építkezési törmelékkel (kavics, malterrögök, bélyeges téglák az 1660 és 1885 közötti időszakból) és konyhai hulladékkal (közép-, későközép- és újkori kerámiatöredékek, valamint késő középkori réz bútorveret; sertés, marha- és szárnyas-csontok) töltötték fel a mai járósíntig. A betöltést jellemezte, hogy míg az udvar jelenlegi É-i végében főleg építési törmelékkel találtunk minimális kerámia anyaggal, addig a D-i oldalon – különösen az udvarba nyíló ajtó küszöbének környékén – az építési törmelékben felszaporodott az állatcsontok és a különböző korú kerámia mennyisége.

A korábbi épületszakaszhoz tartozó pince első nyomai 140 cm-es mélységnél jelentkeztek először. A bontást nehezítette, hogy az udvarban modern kori derítőakna és a bele vezető szennyvízcsövek helyezkedtek el, s ezek lefektetése során az udvar legfelső 1,5 méterét erősen átforgatták. Az újkori csatorna fedőtégláira 120 cm-es mélységben bukkantunk.

Az általunk kibontott pinceszakasz falai 355–400 cm mélységig húzódtak, ahol is a pinceszakasz egykori járósíntjét téglaburkolattal látták el. Ennek felszedése után már a bolygatatlan, sárga altalaj jelentkezett.

A ház átalakítási munkáival párhuzamosan a földszinten és az emeleti szobákban is végeztünk megfigye-

léseket, illetve gyűjtöttük az előkerült leletanyagot. Erre főleg az emeleti szobák padló alatti, bolthajtások feletti törmelékes feltöltésének tisztításakor volt szükség.

Ebben a betöltésben római-, közép-, késő közép- és újkori kerámiatöredékeket, újkori zöldmázás szemes és növényi ornamentikával gazdagon díszített kályhacsempeket, valamint gyermek koponyacsontokat találtunk. Mivel a boltozat feletti betöltés meglehetősen sok feltöltő anyagot igényelt, azt valószínűleg a közeli várkörnyék hulladékos földjéből, feltöltéséből hordták be. A hulladékos betöltés összehordását megkönnyítette, hogy a Vár maga is többszöri átépítésen ment keresztül.

A feltárás céljának megfelelően a területet addig a mélységig kutattuk át, amíg az építési tervek szerint az esetlegesen felbukkanó régészeti leleteket, objektumokat veszély fenyegetné. Mivel az udvaron feltárt pinceszakasz falai nem húzódtak le 400 cm-es mélység alá, ezért azok felszedése után az ásatást befejeztük.

A leletek a győri Xantus János Múzeumba kerültek.

BOLEGA ERIKA

144. Győr, Belváros, Baross Gábor utca–Árpád út–Aradi vértanúk útja–Bajcsy-Zsilinszky út

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Kk, Ú

A területen Győr Megyei Jogú Város mélygarázs építését tervezi, az ásatásra ezért került sor, mert – számunkra ismeretlen okból – az érintett telkek közül néhányra (7166 hrsz. Baross G. u. 26.; 7169 hrsz. Baross G. u. 30.; 7170 hrsz. Baross G. u. 32.; 7176 hrsz. Aradi vértanúk útja 19.; 7177 hrsz. Bajcsy-Zsilinszky u. 34.; 7167 hrsz. Bajcsy-Zsilinszky u. 36.) az 1950-es években régészeti védeltséget jegyeztek be.

Az ásatásra 2000. április 4. és május 4. között került sor. Mivel a terület nagy részén ismeretlen pincék voltak, amelyek a régészeti objektumokat nyilvánvalóan megsemmisítették, a tömb közepén sikerült egy bolygatatlannak vélt területen 2×15 m-en kutatóárkot nyitnunk, valamint az egyik pince falának elbontásával kissé délebbre a rétegsort meghatározni. Mindkét felület metszetéből nyilvánvalóvá vált, hogy a török kori vár 17. századi Montecuccoli-féle bővítésének megépítésével, az előretolt ágyúállások kiépítésével az említett terület még a várárok részét képezte, és mint ilyen teljesen vegyes betöltési rétegeket tartalmaz, amelyben 19. század elejei kerámia római leletekkel vegyesen kerül elő, vízszintes felületen pedig semmilyen objektum nem figyelhető meg.

A régészeti védeltség fenntartását semmi sem indokolja.

SZÓNYI ESZTER

145. Győr, Kisbácsa, Száva utca

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2000 áprilisában Takács Zoltán építészmérnök jelentette a Xantus János Múzeumban, hogy kisbácsai, Száva utcai telkükön római sírkő van.